

ISK – VEGEN VIDERE

Informasjons – og dialogmøte 11.01 – 07.

Jeg tror jeg vil starte med at vi minner hverandre om at Innherred Samkommune er et nasjonal pilotprosjekt. Jeg vil bruke et bilde: Det at det er vi som går først i løypa – eller rettere sagt: Vi går opp ei ny løype – er på mange vis både krevende og spennende. I tillegg går vi aleine – så langt har i alle fall ingen andre lagt ut på samme turen. Alle vi som er glade i skigåing er eksempelvis veldig klare over at få aktiviteter er så avhengige av rammebetingelser som nettopp skigåing - eller Samkommunen, for å ta bildet tilbake.

Det kan være nyttig å starte på et litt overordnet nivå:

Regimeskiftet fra Erna Solberg til Åslaug Haga er vel bortimot det lengste spranget en kan ta i norsk kommunalpolitikk. Fokus nå er tydelig uttrykt nå på å bevare kommunestrukturen, bevare generalistkommuneprinsippet, på kommunesamarbeid mellom selvstendige kommuner, på kommunen som lokaldemokratiarena, på nærhetsprinsippet og ikke minst på bedre i særlig grad de økonomiske rammebetingelsene i kommunesektoren.

På regionnivået er Soria Moria – erklæringen – og også regjeringserklæringen – tydelig på at mellomnivået skal bevares og styrkes som politisk, folkevalgt forvaltningsnivå.

Den nylig fremlagte Regionmeldinga er imidlertid åpen – svært åpen – i forhold til hvordan dette skal landes i praksis. Det kan se ut som om relativt lite vil skje. Jeg understreker *kan*.

Alt dette er rammebetingelser som er viktige for Innherred Samkommune. Vi må manøvrere i nytt terreng. Vi må kanskje smøre om litt, for å ta igjen bildet, men vi skal vel fortsatt gå på ski.

Og nå skal vi ruste oss til en ny tur! Vi må ta noen nye valg. Vi står, som dere vet, midt i denne prosessen nå. Jeg understreker prosess. Vi skal ikke konkludere verken i dag eller i morgen, men i løpet av vinteren og vårhalvåret. Det er viktig til at vi tar prosessen på alvor, at vi hører på dem som skal høres, at vi legger til rette for medvirkning og medinnflytelse. Så vet vi alle at det tilligger noen av oss å fatte de nødvendige beslutninger når den tid kommer. Da skal beslutningsgrunnlaget være best mulig. Dette er spennende!

Noen vil si at mens Samkommunemodellen var medstrøms i forrige periode er den motstrøms idag. Det går an å se dette på flere måter. Det er grunn til å minne om at det fra dag en har vært en vedtatt hovedmålsetting hos oss at Innherred Samkommune skal være et **alternativ** til kommunesammenslåing, ikke en forløper. Vi er alle sammen, naturligvis, forpliktet av vedtatte målsettinger. Det er også grunn til å minne om Soria Moria – erklæringens prioritet på samarbeid mellom selvstendige kommuner. Så langt er vi medstrøms.

Likevel har vi altså ikke fått lovregulert Samkommunemodellen, som alle etter hvert for lengst kjenner til. Vi har muligheten til å velge den foreslåtte vertskommunemodellen, hvis vi vil fortsette å samarbeide så nært som vi gjør – og det tror jeg absolutt at vi skal fortsette med. Men det er altså slik at vertskommunemodellen også ser ut til å ha sine svakheter, og Odd har berørt noen av dem. Stikkordsmessig er det i alle fall min oppsummering så langt at denne

modellen i begge sine foreslåtte varianter ser ut til å være designet for et mer avgrenset samarbeid mellom en stor og en liten aktør, mens våre to flotte kommuner er likeverdige samarbeidspartnere på bred basis. Noen av oss mener derfor at det vil være klokt å gå videre med Samkommunemodellen hvis dette lar seg gjøre på en fornuftig måte.

Jeg tror det vil være nyttig å se litt på en del av den sentrale motargumentasjonen mot Samkommunemodellen fra mange av høringsinstansene: Fra KS, fra Fylkesmannshold- men ikke i Nord-Trøndelag-, fra LO. Det som anføres er demokratiske problemer, tapping av primærkommunene for oppgaver, økt byråkratisering, oppbyggingen av to parallelle systemer med tilhørende påståtte vanskeligheter med helhetlig styring og kontroll, opprettelsen av et nytt forvaltningsnivå og spørsmålsteget ved om modellen i det hele tatt er ressursbesparende.

Enn om vi kunne ha lagt inn noe av dette hvis vi konkluderer med å søke forlengelse over 2 år eller nytt 4 – årig Samkommuneforsøk? Går det an å gjøre noe på demokrati – og styringssida i ISK 2?

Jeg minner om at Kommunalministeren en rekke ganger også har uttrykt bekymringer over styrings – og demokratiproblemene i de tradisjonelle interkommunale samarbeidskonstellasjonene, f.eks IKS-ene.

Går det for eksempel an å gjøre noe med arbeidsgiveransvaret som en del av en slik inngang? Jeg understreker at jeg stiller spørsmålet – vi er midt i prosessen. Hvis vi ender opp med den enkleste løsningen – den foreslåtte vertskommunemodellen – må vi jo gjøre det. Jeg understreker at jeg selv kommer fra Fagbevegelsen, jeg har over 25 som tillitsvalgt- Jeg er fullt klar over at det er regler og bestemmelser ikke minst på dette området i arbeidslivet. Disse skal selvfølgelig respekteres fullt ut.

Det bør i det minste vurderes om vi har muligheter til å legge inn i et videre forsøk elementer som gjør at vi tar tak i enkelte av de mest sentrale motargumentene. Lykkes vi her styrker vi Samkommunemodellen som modell. Jeg klarer jo ikke å fri meg fra den oppfatning at de vertskommunemodellene departementet selv foreslår – både gamle og nye – har mange av de samme svakhetene som anføres mot Samkommunemodellen – i tillegg til en del andre svakheter.

Går det an å gjøre noe i forholdet mellom oss og NAV, som uansett vil bli en sentral samarbeidspartner for alle kommuner i nær framtid, og som i seg selv er en rimelig kompleks samarbeidsmodell.

Hva med regionnivået? Er det klokt å synliggjøre ambisjoner her fra Samkommunens side?

Jeg understreker at jeg her snakker på sikt. Regionnivået er i spill, ingen vet hvor dette vil lande. Får vi så store regioner som noen av oss tror er det klokeste og mest framtidrettede å posisjonere seg klokt i forhold til flere oppgaver av ulik karakter som da må legges ned til nivået under. Jeg anbefaler Stortingsmeldinger som lesestoff: Se for eksempel på hva som skrives om 11-årig sammenhengende utdanningsløp. Ender vi med 5 – 7 regioner er det vanskelig å se for seg at regionene skal drive de videregående skolene. Dette betyr ikke at jeg tror vi skal søke om å få ta over denne oppgaven nå – det betyr imidlertid at posisjoneringsargumentet skal tillegges vekt også ved denne korsvegen.

Jeg understreker at jeg på dette stadium i prosessen spiller opp en del baller. Jeg tror det er viktig å gjøre det. Vi setter i gang tankeprosesser. Mange vil i sin tur bli forkastet, men alle fortjener å bli vurdert hvis vi først tror på Samkommunemodellen. Jeg gjør det – og da er det kun via et nytt forsøk over 4 år eller et forlenget forsøk over 2 år vi har muligheten. Da må vi altså prøve noe mer enn det vi nå har prøvd i 4 år.

Hva så med å legge inn ny tonnasje, nye områder i ISK? Jeg har ingen fastlåste oppfatninger om dette, og seriøse forslag fortjener alltid å bli vurdert grundig. Men jeg minner om at i forhold til innvendingene som er referert ovenfor skal en tenke seg grundig om. Det er ikke sikkert timingen er den beste.

Jeg synes for øvrig NTFK's inngangsprinsipp i forhold til det regionale Trøndelagssamarbeidet er en inngang som også passer i vårt tilfelle: Vi samarbeider om det som gir merverdi. Hvis vi ikke oppnår merverdi på en eller annen måte med å legge en oppgave til Samkom. kan vi like gjerne løse den i morkommunen. Samarbeid skal ha en nytteverdi. Forøvrig merker jeg meg at det er laget en felles fylkesplan i Midt-Norge. Kanskje det ville vært hensiktsmessig med en felles kommuneplan for Samkommunen?

Jeg tror det er svært klokt at våre 2 kommuner samarbeider tett om næringspolitikken. Vi er og blir stadig mer ett felles bo – og arbeidsmarked, vi er veldig komplementære næringsmessig sett, og vi må kunne tro at vi oppnår mer sammen enn hver for oss. I alle fall tror jeg det. Vi har sett at dette gir oss utfordringer i tillegg til muligheter, men likevel. Kommunene må tenke grundig gjennom sitt engasjement på dette området når Nyskappingsperioden i Verdal også avsluttes om et års tid. Da forsvinner jo mye av finansieringen til Innherred Vekst, og en ny virkelighet inntreffer. Tiden tillater meg ikke å gå i detaljer om dette, men hele utviklingsfeltet er altså i støpeskjeen. Det er av ultimativ viktighet at en opprettholder og videreutvikler det enestående utviklingsmiljøet som er bygd opp de seinere åra, og det er avgjørende viktig for våre lokalsamfunn at kommunene lykkes med å redesigne sitt forhold til det apparatet og det aktørbildet vi ender opp med. På dette området er det min oppfatning at såvel morkommunene som Samkommunen må spille viktige roller.

Avslutningsvis: De strategiske elementene må tillegges vekt. Hver 4.nord-trønder bor i våre 2 kommuner. Søndre Innherred har ikke hatt regional innflytelse i forhold til dette tradisjonelt. Dette er viktig i mange sammenhenger, la oss bare her nevne den hyperviktige NTE-saken. Det at Levanger og Verdal kommuner – fylkets 3.og 4.største kommuner – samarbeider så tett og godt som vi gjør øker vår innflytelse regionalt. Kjøttvekt betyr mye i mange sammenhenger – så enkelt er det. Mange viktige spørsmål avgjøres regionalt, og det går store ressursstrømmer gjennom det regionale nivået. Det betyr mye for oss hvordan vi oppfattes eksternt, og Samkommunen er også blitt en positiv merkevare for oss. Interkommunalt samarbeid utvikles stadig i Nord-Trøndelag, vår relative posisjon skal ikke svekkes. Det er på denne bakgrunn jeg har spissformulert meg ved enkelte anledninger med å si at det er egentlig mye viktigere at vi **lykkes** med det vi samarbeider om enn **hva** vi samarbeider om. Det at ISK framstår som en vellykket og kraftfull konstruksjon må fortsatt være en helt sentral dimensjon i vårt arbeid.

Samkommunemodellen har etter vår oppfatning flere fordeler:

Den øker robustheten, ved at vi får sterkere fagmiljø og dermed mer interessante arbeidsplasser. Dette er jo avgjørende viktig i dag og enda mer framover. Kampen om arbeidskrafta vil tilspisse seg stadig mer.

Vi ser at vi på en del områder kan ta ut stordriftsfordeler både økonomisk og kompetansemessig.

Vi ser at vi ikke minst ivaretar de demokratiske sidene, som er en tradisjonell svakhet ved interkommunalt samarbeid, som i alt for mange tilfelle blir en Ordfører – Rådmann-greie.

Et demokratisk sammensatt Samkommunestyre som øverste styringsorgan gir en helhetlig og representativ styring over ressursbruk og prioriteringer som etter det jeg kan forstå er mye **mer** demokratisk enn alle andre interkommunale samarbeidsformer.

Sist, men aldeles ikke minst: Samkommunemodellen gjør du mulig å oppnå kommunesammenslåingens fordeler uten å utfordre ulempene: Vi bevarer kommuneidentiteten og kommunetilhørigheten. Begge våre kommuner har erfaringer på dette området: Verdal med sine uforandrede grenser gjennom mer enn 1000 år og med alt som dette innebærer, Levanger med sine sammenslåingserfaringer gjennom de siste 40 år. I tillegg er vi altså veldig medstrøms i forhold til sentral politikk.

Det er altså mange fordeler med Samkommunemodellen Derfor synes noen av oss den er for verdifull til å gi opp nå. Derfor tror jeg det er rett å prøve å bygge opp en søknad om fortsettelse i samarbeid med departementet, slik departementet har sagt seg villig til, en søknad som er interessant nok til at dep. vil svare oss positivt.

Det er spennende tider – vi er midt i prosessen, mange skal bidra. Det er derfor dere er invitert hit i dag. Engasjer dere – bruk de påvirkningsmuligheter dere har. Lykke til!

Takk for oppmerksomheten!